

6. Боднар О.А. Модернізація фінансово-економічної безпеки підприємства в умовах цифровізації. Наукові перспективи № 2(32) 2023. С.234-246. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2\(32\)-234-246](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-2(32)-234-246).

Abstract: *The financial security of Ukraine under martial law is of particular importance, as war creates unprecedented challenges for the country's economy. The study of the financial security of Ukraine under martial law is important for the development of strategies and measures aimed at protecting the country's economy and ensuring its sustainable development.*

Keywords: *financial security, threats, principles of financial security, budget deficit, public debt, international currency reserves.*

Науковий керівник:

Боднар О.А., канд. екон.наук, доцент,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет

УДК 336

Місце банківських установ на фондовому ринку України

Натан Рудь,

здобувач вищої освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок

Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація. *Визначено роль банків у функціонуванні фондового ринку; види діяльності банків на фондовому ринку; вплив банків на розвиток фондового ринку України; окреслено проблеми та перспективи участі банків у фондовому ринку.*

Ключові слова: *фондовий ринок; банківські установи; цінні папери; емісійна діяльність, депозитарна система.*

На сьогодні банки займають провідне місце серед загального обсягу операцій на фондовому ринку, активно працюючи на різних його сегментах.

У більшості розвинутих країн банки відіграють важливу роль на ринку цінних паперів, проте їх діяльність обмежується щодо обсягів та видів операцій із метою мінімізації ризиків, характерних для таких операцій. Водночас традиційні банківські операції меншою мірою створюють загрози для стабільності банківського сектору.

Банківські установи є ключовими учасниками фондового ринку, виконуючи функції посередників, інвесторів та емітентів. Вони забезпечують ліквідність ринку шляхом купівлі та продажу цінних паперів; активно беруть участь у розміщенні та обігу державних і корпоративних цінних паперів.

Банки об'єктивно опиняються в центрі суперечливих і кризових процесів, характерних для ринкової економіки. Водночас стрімкий розвиток українських банків став фундаментом для створення повноцінних ринкових відносин та

формування базових елементів руху фінансових ресурсів, без яких функціонування ринкової економіки в Україні було б неможливим.

Відповідно до Закону України «Про банки та банківську діяльність» [1], окрім базових банківських послуг, банк має право здійснювати такі види діяльності: інвестиційну діяльність; випуск власних цінних паперів; зберігання цінностей, включаючи облік і зберігання цінних паперів; надання консультаційних та інформаційних послуг у сфері фінансів; виконання функцій адміністратора при випуску облігацій [1].

Закон України «Про депозитарну систему» [2] визначає поняття «депозитарна діяльність депозитарної установи» та встановлює вимоги до неї. Відповідно до цього закону, депозитарна діяльність може поєднуватися з торгівлею фінансовими інструментами або банківською діяльністю, за умови виконання цих функцій окремими структурними підрозділами депозитарної установи [2].

З огляду на вищезазначене та практичний досвід, можна виділити три основні напрями банківської діяльності на фондовому ринку:

Емісійна діяльність — пов'язана з випуском власних цінних паперів та фінансуванням банківських потреб через нові інструменти на ринку капіталу.

Інфраструктурна діяльність — охоплює забезпечення функціонування ринку цінних паперів та фінансових інструментів.

Інвестиційна діяльність — включає придбання фінансових активів та управління ними з метою отримання прибутку.

Емісійна діяльність банків стимулюється активним розвитком ринкових відносин та впровадженням нових методів фінансування банківських установ.

Порівняно з іншими суб'єктами господарювання, українські банки здійснюють значну частину операцій на фондовому ринку [3]. Це пояснюється їхньою здатністю залучати тимчасово вільні кошти та ефективно використовувати їх як для потреб реального сектору економіки, так і для нарощування власного капіталу. Таким чином, у банківських установ сформувався досить добре врегульований механізм емісійної діяльності, що дозволяє їм диверсифікувати джерела фінансування за рахунок фінансових інструментів фондового ринку [3].

Діяльність банків у сфері емісії цінних паперів поділяється відповідно до типів цінних паперів, що випускаються в обіг. Важливим аспектом розвитку емісійної діяльності є випуск нетрадиційних цінних паперів, які, як правило, емітуються для підтримки рівня капіталу банку, захисту від операційних ризиків і хеджування. Значну роль у цьому відіграють похідні фінансові інструменти.

У більшості випадків хеджування базується на використанні похідних інструментів, таких як валютні та процентні ф'ючерси, варанти та валютні опціони, які дозволяють банкам стабілізувати капітал і забезпечувати фінансову стійкість. Оскільки банківський сектор орієнтований на отримання прибутку, використання похідних фінансових інструментів у спекулятивних цілях є для

банків додатковим інструментом для підвищення прибутковості та захисту від ринкових ризиків [4].

Виділимо проблеми та перспективи участі банків у фондовому ринку: низький рівень розвитку фондового ринку та обмежена кількість інструментів для інвестування; вплив економічної та політичної нестабільності на інвестиційну активність банків; перспективи розвитку через інтеграцію з міжнародними фінансовими ринками та вдосконалення регуляторної бази.

Отже, можна зробити висновок, що на сьогодні банківська система вирізняється значними обсягами та кількістю операцій на фондовому ринку, особливо в сфері емісійної діяльності та посередницьких послуг, таких як андеррайтинг, брокерська та дилерська діяльність. Подальший розвиток фондового ринку за участі банківських установ передбачає: підвищення капіталізації ринку через інвестування та створення нових фінансових інструментів; забезпечення стабільності та ліквідності ринку за рахунок банківських ресурсів; розширення доступу до фінансування для підприємств шляхом залучення коштів через фондовий ринок. Підвищення рівня довіри до фондового ринку та активізація інвестиційної діяльності банків сприятиме зростанню національної економіки.

Список використаних джерел:

1. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 7.12.2000 р. № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
2. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>
3. Рекуненко І. І. Шалда А. А. Чийпеш В. О. Роль банківського сектору в розвитку фондового ринку України. *Ефективна економіка*. №12, 2021. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.12.5.
4. Ковальова О. М. Пріоритети реформування професійної діяльності на фондовому ринку. *Бізнес-Інформ*. 2018. № 7. С. 211-215.

Abstract. *The role of banks in the functioning of the stock market is determined; types of bank activities in the stock market; the influence of banks on the development of the stock market of Ukraine; the problems and prospects of bank participation in the stock market are outlined.*

Key words: *stock market; banking institutions; securities; issuance activity, depository system.*

Науковий керівник:

Боднар О.А.,

канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування

Миколаївський національний аграрний університет